

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 29 januari 1929 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1929/1930 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

(1:a avd.)

A. Kungl. hovstaten.

1:o I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t i avseende å första huvudtiteln innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag) att till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.
[1*.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 1 av åberopade statsrådsprotokollet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

2:o Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förstärkning av de till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning* anslagna medel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 70,000 kronor.

Förstärkning av de till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning anslagna medel.
[2.]

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven.

[3.]

3:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under punkt 3, får hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 85,000 kronor.

Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.

[4.]

4:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

B. Kungl. slottsstaten.

Stockholms slott.

Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.

[5.]

5:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag under punkt 5 hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 50,000 kronor.

Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.

[6.]

6:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under punkt 6, får hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 26,300 kronor.

Övriga kungl. slott.

Underhåll m. m. av övriga kungl. slott.

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) medgiva, att av Djurgårdskassans den 30 juni 1929 befintliga överskottsmedel må under budgetåret 1929/1930 till ordinarie reservationsanslaget till underhåll m. m. av övriga kungl. slott överföras ett belopp av 65,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 9—24.

För de kungl. lustslotten, nämligen Drottningholms slott, Gripsholms och Ulriksdals slott, Haga lustslott och park samt Strömsholms och Rosersbergs slott, voro tidigare i riksstaten uppförda särskilda ordinarie anslag till täckande av vad som för respektive slotts underhåll erfordrades, sedan från beräknade utgifter dragits de inkomster av olika slag, som kunde påräknas för slotten. Ifrågavarande anslag, som till beloppen i regel faststälts omkring mitten av förra århundradet, blevo under kristiden otillräckliga för sina ändamål; och anvisades förty under de senare åren för slotten, utom såvitt angår Rosersbergs slott, särskilda anslag till förstärkning av de ordinarie anslagen.

I riksstaten för budgetåret 1926/1927 hade de ordinarie anslagen för de kungl. lustslotten uppförts med tillhoppa 52,850 kronor samt de extra anslagen med sammanlagt 108,200 kronor. I sistnämnda anslagssumma ingick emellertid ett anslag å 45,000 kronor, avseende en engångsutgift för vissa anordningar vid Gripsholms slott till skydd mot eldfara. Frånsett detta belopp uppgingo alltså de ordinarie och extra anslagsmedlen för slotten till sammanlagt 116,050 kronor.

Utöver de ordinarie anslagen med tillhörande förstärkningsanslag hade riksdagen vid olika tillfällen beviljat medel till genomförande av vissa mera betydande ombyggnader och reparationer vid de olika slotten. Vidare hade dels för byggnads- och reparationsarbeten m. m., dels ock för förvaltningen av vissa slott av den s. k. Djurgårdskassans överskottsmedel kunnat under ett antal år disponeras icke obetydliga belopp. Slutligen bör i detta sammanhang erinras, att för underhåll och vård av Haga slottspark bidrag utgått från Stockholms stad.

Med tillämpning av en från och med budgetåret 1928/1929 genomförd ny ordning för täckande av medelsbehovet vid de kungl. lustslotten hava i riksstaten för innevarande budgetår uppförts *dels* ett ordinarie reservationsanslag å 86,000 kronor till underhåll m. m. av övriga kungl. slott, *dels* ett extra reservationsanslag å 20,000 kronor till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid övriga kungl. slott, varjämte riksdagen medgivit, att av Djurgårdskassans den 30 juni 1928 befintliga överskottsmedel må under budgetåret 1928/1929 överföras till dessa båda anslag ett belopp av 65,000 kronor med 50,000 kronor till det ordinarie och 15,000 kronor till det extra reservationsanslaget.

För budgetåret 1929/1930 har riksmarskalksämberet beräknat behovet av statsmedel för de kungl. lustslotten till 197,500 kronor. Härifrån kunde dock avgå beräknat överskott i Djurgårdskassan den 30 juni 1929, 65,000 kronor, och skulle alltså erforderligt tillskott av anslag å riksstaten utgöra 132,500 kronor. Riksmarskalksämberet hade, med överlämnande av förslagsstater för de kungl. lustslotten och Djurgårdskassan, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att under riksstatens första huvudtitel för

budgetåret 1929/1930 bevilja för drift, underhåll och reparationer av de kungl. lustslotten ett sammanlagt medelsbelopp av 132,500 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

»Av den lämnade redogörelsen framgår, att för de kungl. lustslottens räkning två anslag äro uppförda å riksstaten för nu löpande budgetår, nämligen dels ett ordinarie reservationsanslag å 86,000 kronor till slottens ordinarie underhåll m. m., dels ett extra reservationsanslag å 20,000 kronor till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid slotten. Såsom ytterligare bidrag till täckande av medelsbehovet tages ett belopp av tillhoppa 65,000 kronor i anspråk av Djurgårdskassans överskottsmedel. Detta belopp är fördelat med 50,000 kronor på det ordinarie och 15,000 kronor på det extra anslaget.

För täckande av det ordinarie medelsbehovet vid lustslotten har riksmarskalksämberet för budgetåret 1929/1930 ansett ett belopp av tillhoppa 177,500 kronor erforderligt. Av ökningen i jämförelse med motsvarande siffra i de av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställda staterna, eller 41,500 kronor, faller ett belopp av 12,500 kronor på Drottningholms slott, 21,000 kronor på Gripsholms slott, 3,500 kronor på Ulriksdals slott och 4,500 kronor på Haga lustslott och park.

Då den verkställda utredningen övertygat mig om önskvärdheten av en ökning av de ordinarie underhållsmedlen för lustslotten, men jag icke anser mig kunna förorda, att för detta ändamål ett förhöjt anslag å riksstaten äskas, har jag låtit undersöka, om icke under budgetåret 1929/1930 ett större bidrag från Djurgårdskassan skulle kunna tagas i anspråk än det, som för närvarande utgår, och med vilket riksmarskalksämberet räknat jämväl för nästkommande budgetår. I sådant avseende ber jag få erinra, att ämbetet omnämnt, hurusom förarbeten påginge för reglering av arrenden och hyror å Djurgården, och att, sedan verkningarna av den föreslagna hyresregleringen hunnit tillfullo göra sig gällande, en inkomstökning för Djurgårdskassan av 40,000 kronor för helt år vore att påräkna. Huvudsakligen med hänsyn till denna hyresreglering har jag, efter samråd med riksmarskalksämberet, funnit, att Djurgårdskassan redan den 30 juni 1929 bör hava en sådan ställning, att ytterligare 15,000 kronor utöver hittills beräknade bidrag kunna tagas i anspråk för de kungl. lustslottens utgifter under budgetåret 1929/1930. Denna ökning torde i sin helhet böra föras till det ordinarie anslaget.

Det medelstillskott, som härigenom skulle ställas till förfogande, synes mig, efter samråd med riksmarskalksämberet, böra helt komma det ordinarie underhållet av Gripsholms slott tillgodo. Slottet utgör ett av våra värdefullaste historiska byggnadsverk, vartill kommer, att betydande konstsamlingar äro därstädes inrymda. Statsanslaget till slottet, vilket i mitten av 1800-talet fastställdes till 5,000 kronor och av 1901 års riksdag höjdes till 6,000 kronor i anledning av indragning till statsverket av det åt ståt-hållaren på lön anslagna bostället, har sedermera icke ökats med mera än 3,000 kronor, och vid den omreglering av anslagen för de kungl. lustslotten, som för ett par år sedan vidtogs, erhöll Gripsholm icke någon som helst ökning av de för det ordinarie underhållet avsedda anslagsmedlen. Behovet av en förstärkning av dessa medel synes mig därför trängande, därest slottet med tillhörande samlingar skall kunna på ett någorlunda tillfredsställande sätt hållas vid makt.

Behovet av ordinarie anslagsmedel till de kungl. lustslotten för nästkommande budgetår skulle vid bifall till mitt förslag komma att tillgodoses till ett belopp av 151,000 kronor. För täckande härav skulle det ordinarie reservationsanslaget till underhåll m. m. av övriga kungl. slott uppföras med oförändrat belopp av 86,000 kronor och av det från Djurgårdskassan disponibla överskottet en summa av 65,000 kronor överföras till anslaget.

I avseende å det extra anslaget till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid de kungl. lustslotten ifrågasätter jag för nästkommande budgetår ingen ändring. Enligt vad jag senare kommer att föreslå, torde en icke oväsentlig del av detta anslag böra avses för täckande delvis av kostnader under budgetåret 1929/1930 för värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott. Beträffande anslagsmedlens storlek föreslår jag därför, att liksom för innevarande budgetår å riksstaten anvisas för ändamålet ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor samt att till detta anslag överföras 15,000 kronor av det från Djurgårdskassan disponibla överskottet.»

Under erinran om att Kungl. Maj:t i enlighet med 1928 års riksdags därom framställda begäran nu framlagt förslagsstat jämväl för Djurgårdskassan, får utskottet, som icke funnit anledning till anmärkning mot beräkningen av medel för lustslottens behov under budgetåret 1929/1930, under denna punkt hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må medgiva, att av Djurgårdskassans den 30 juni 1929 befintliga överskottsmedel må under budgetåret 1929/1930 till ordinarie reservationsanslaget till underhåll m. m. av övriga kungl. slott överföras ett belopp av 65,000 kronor.

8:o) Under hänvisning till vad under närmast föregående punkt anförts, hemställer utskottet,

Ny- och ombyggnader samt större reparationer vid övriga kungl. slott.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) för *ny- och ombyggnader samt större reparationer vid övriga kungl. slott* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor;

[8.]

b) medgiva, att av Djurgårdskassans den 30 juni 1929 befintliga överskottsmedel må under budgetåret 1929/1930 till förenämnda anslag överföras ett belopp av 15,000 kronor.

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att för anordnande, i enlighet med vad av departementschefen föreslagits, av värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 44,050 kronor.

Värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott.

[9.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 24—28 av återopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har beträffande detta anslagsbehov anfört följande:

»Av vad i detta ärende förekommit synes framgå, att frågan om utförande av de föreslagna kompletteringsarbetena för värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott icke längre bör uppskjutas. Behovet av åtgärder i sådant syfte är vitsordat av slottsarkitekten och byggnadsstyrelsen, och, såsom styrelsen anfört, kunna de föreslagna arbetena i stort sett anses utgöra ett fullföljande av 1916 års förslag till slottets istånd-sättande. Riksdagens revisorer hava och framhållit önskvärheten av att värmeledning kommit till utförande för slottsbyggnaden i dess helhet. Genom dessa arbetens utförande skulle den ur kulturhistorisk synpunkt värdefulla slottsbyggnaden bättre bevaras, vartill kommer, att — på sätt ståthållaren på slottet och riksmarskalksämberet framhållit — slottsflyglarna därigenom skulle kunna på önskvärt sätt utnyttjas. Jag tillstyrker alltså, att dessa arbeten nu verkställas.

Den i ärendet framlagda kostnadsberäkningen slutar å ett belopp av 63,000 kronor. Efter samråd med ståthållaren på slottet och byggnadsstyrelsen har jag emellertid funnit, att kostnaderna kunna efter vissa jämkningar i arbetsplanen begränsas till 59,000 kronor.

Lika med riksmarskalksämberet finner jag uppenbart, att de ordinarie anslagsmedlen för Ulriksdals slott icke kunna lämna tillgång till bekostande av ifrågavarande arbeten, utan synas särskilda medel få avses för ändamålet. I detta hänseende föreslår jag, att av det erforderliga beloppet å 59,000 kronor viss del, förslagsvis 15,000 kronor, ställes till förfogande från det under föregående punkt äskade extra reservationsanslaget till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid övriga kungl. slott, då hinder för en sådan disposition av anslaget icke läser förefinnas, samt att medelsbehovet i övrigt, 44,000 kronor, täckes genom ett extra reservationsanslag, vilket för utjämning av huvudtitelns slutsumma torde böra i riksstatsförslaget uppföras med 44,050 kronor.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för anordnande, i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 januari 1929 angivits, av *värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 44,050 kronor.

C. Övriga ordinarie anslag.

Övriga ordinarie anslag. 10:o) Beträffande de i nu gällande riksstat under första huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke här ovan behandlats, har någon förändring icke ifrågasatts.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under första huvudtiteln, som icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1929/1930 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 29 januari 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, P. A. Dahl, K. V. Rydén, N. J. M. Svensson i Kompersmåla, C. I. Asplund och D. Hansén; samt

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, O. Olsson i Kullenbergstorp, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, A. Å:son Törnkvist i Karlskrona, B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, J. Olofsson i Digernäs, S. Persson i Fritorp och O. E. F. Järte.

Verkliga utgifter.

I. Första huvudtiteln. Kungl. hov- och slottsstaterna.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Kungl. hovstaten.			
1	Kungl. Maj:ts hovhållning	800,000	
2	Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning		150,000
3	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprin- sessan	192,000	
4	Förstärkning av de till Hans Kungl. Höghet Kronprin- sens hovhållning anslagna medel		70,000
5	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland	26,000	
6	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke	26,000	
7	Ved och kol för de kungl. hoven	50,000	
8	Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven		85,000
9	Underhåll och vård av möbler samt andra staten till- höriga inventarier i de kungl. slotten	56,400	
10	Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten		25,000
11	Kungl. hovstallets utfodring	45,000	
Säger för kungl. hovstaten		1,195,400	330,000
B. Kungl. slottsstaten.			
Stockholms slott:			
1	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	63,000	
2	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stock- holms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader		50,000
3	Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott	33,750	
4	Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och ren- hållning samt brandväsendet vid Stockholms slott		26,300
		96,750	76,300

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Övriga kungl. slott:			
5	Underhåll m. m. av övriga kungl. slott, <i>reservationsanslag</i>	86,000	
6	Ny- och ombyggnader samt större reparationer vid övriga kungl. slott, <i>reservationsanslag</i>		20,000
7	Värme-, varmvatten- och avloppssystem inom flyglarna till Ulriksdals slott, <i>reservationsanslag</i>		44,050
		86,000	64,050
Säger för kungl. slottsstaten		182,750	140,350
Summa		1,378,150	470,350